

Muistiinmerkitöjä residenssiviikolta Villa Tammekannista 3.-8.9.2018

Tutkijatohtori Minna Santaoja (minna.santaoja@utu.fi)

Turku Institute of Advanced Studies, Tulevaisuuden tutkimuskeskus

Työskentelen tutkijatohtorina Turun yliopiston ihmistieteiden tutkijakollegiumissa (TIAS) sijoittuen tulevaisuuden tutkimuskeskukseen. Keskeinen työtehtäväni on tutkimusjulkaisujen aikaan saaminen. Normaalissa työarjessa kirjoittamisen katkaisevat usein erilaiset juoksevat asiat. Niinpä halusin kokeilla viikon mittaista kirjoitusretriittiä. Ajattelin paikan vaihdoksen mahdollistavan työ- ja perhearjen jättämisen hetkellisesti taakse ja keskittymisen kirjoittamiseen. Kirjoitusretriitissä on minun korviini myös tietynlaista tieteellistä romantiikkaa, samaan tapaan kuin taiteilijaresidenssissä!

Teen yhden naisen tutkimushanketta, jonka otsikko on "Envisioning the role of new technologies in shaping human-nature relationships". Tarkastelen teknologioiden, kuten tietokantojen, mobiililaitteiden ja –sovellusten sekä sosiaalisen media roolia luonnontuntemuksessa. Tarton residenssissä tarkoitukseni oli viimeistellä artikkelikäsikirjoitus, jonka työnimenä on "Biodiversity databases – wishful meetings, differing ontologies". Esittelin käsikirjoitusversion artikkelista eurooppalaisen tieteen ja teknologian tutkimuksen EASST-konferenssissa Lancasterissa (UK) heinäkuussa. Minulla on työn alla useita muitakin artikkeleita, ja kävi lopulta niin, että olin aikataulua laatiessani yltiöoptimistinen, enkä Tartossa päässyt vielä käsiksi tuohon lajitietokantoja käsittelevään tekstiin. Syksyn rahoitushakujen ollessa käynnissä kaksi ensimmäistä residenssipäivää työstin apurahahakemuksia. Loppuviikon työstin kestävään ruokavalioon liittyvää artikkelikäsikirjoitusta. En valitettavasti onnistunut jättämään juoksevia asioita taakseni Tarttoon lähtiessäni.

Tartto on yllättävän kaukana. Halusin lähteä Helsingistä maanantain ensimmäisellä lautalla klo 7.30, joten matkasin Helsinkiin jo edellisenä iltana ja yövyin hostellissa. Yölautta olisi ollut hyvä vaihtoehto, mutta muu aikatauluni ei antanut periksi. Tallinnasta pääsee Tarttoon junalla tai bussilla, molemmat kestävät noin 2,5 tuntia. Valitsin menomatalla bussin. Tartossa en hoksannut jäädä pois aikaisemmalla, lähellä Villa Tammekannia olevalla pysäkillä, vaan ajelin linja-autoasemalle asti. Tässä oli se hyvä puoli, että pääsin poikkeamaan iltapalaostoksilla viereisessä marketissa ja Villa Tammekanniin kävellessäni näin jo hyvän palan viehättävää Tarttoa – jokivarren, yliopistoa...

Villa Tammekannissa oli vastassa ystävällinen emäntä Tuula Sipilä, joka johdatti talon käytäntöihin ja jätti minut sitten asettautumaan taloksi ja käymään kiinni töihin. Granö-keskuksessa oli todella rauhallista työskennellä, ja oli mukavaa kun päivää oli mahdollisuus venyttää vaikka myöhäiseen iltaan asti, jos siltä tuntui. Alvar Aallon suunnittelemassa ja Artekillä kalustetussa talossa silmä ja mieli lepäävät rauhallisen pelkistetyissä linjoissa. Vierashuoneita talossa on viisi; isäntäpari asuu viereisessä talossa. Tällä kerralla meitä oli residenssissä samanaikaisesti neljä tutkijaa. Me kolme yhden hengen huoneissa majoittuvaa jaoimme wc- ja suihkutilat ilman ruuhkaa.

Residenssipaikkaan sisältyy emännän valmistama aamupala. Tuula keitteli kahvit ja laittoi pöydän koreaksi, ja kokoontuimme pöydän ääreen aamukahdeksan maissa. Pääsimme maistamaan myös Tuulan pihan omenapuiden sadosta tekemää mehua. Aamupalalla oli mukava esittäytyä ja tutustua, kertoa hieman kunkin tutkimuksesta ja vaihtaa kokemuksia ja ajatuksia siitä, missä Tartossa kannattaisi käydä.

Talon keittiössä voi nautiskella eväitä ja käydä päivän mittaan santsaamassa kahvia, mutta suurempia kokkausoperaatioita ei keittiössä ole tapana tehdä. Tämä antaa hyvän syyn lähteä lounastamaan kaupungille; muuten vaarana olisikin omaan tutkijankammioon linnoittautuminen. Villa Tammekannista on parin kilometrin kävely keskustaan. Talossa on lainattavaksi myös kaksi polkupyörää kiireellisemmille tai pidemmille matkoille.

Lainasin polkupyörää kun päätin yhtenä päivänä pyöräillä lounaalle Viron uuteen kansallismuseoon ja tutustua samalla näyttelyihin. Syyskuun alku oli vielä kesäinen ja pyörämatka vehreiden puistojen vieritse sai mielen iloiseksi. Kansallismuseon rakennuskolossin kauneudesta keskellä entistä lentokenttää voi olla monta mieltä, mutta joka tapauksessa rakennus on hyvin vaikuttava. Opastus museossa ei ollut aivan selkeää ja hetken harhailtuani jouduin kysymään reittiä museoravintolaan. Söin ravintolassa elämäni ensimmäisen kerran hapankaalisosekeittoa – todella maukasta! Kansallismuseon perusnäyttelyssä on hyödynnetty viimeisintä museoteknologiaa ja oli hauskaa, että näyttelytekstit sai lipunmyynnistä annettua korttia vilauttamalla vaihdettua suomeksi. Näyttely kaiken kaikkiaan vaikutti minusta melko kakofoniselta ja sekavalta. Erityisesti pidin Anu Raudin tekstiilitaidenäyttelystä, joka yhdisteli hauskesti vanhaa käsityöperinnettä uusiin teemoihin.

Tuttujen suosituksesta päätin toisena päivänä käydä lounaalla ja tutustumassa Aparaaditehtaaseen. Se on entinen teollisuuskompleksi, jossa neuvostoaikana valmistettiin ammuksia ja kulissina muun muassa toimimattomia vetoketjuja (!) Nyt talossa on monenlaisia trendikkäitä putiikkeja, gallerioita, kahviloita ja ravintoloita. Söin hyvän intialaisen lounaan Karri Tehas –nimisessä ravintolassa (3,5e) ja jälkiruoaksi nautin vegaanista juustokakkua luomukaupan kahviossa.

Tämän enempää en malttanut lyhyellä viikolla harrastaa turismia. Palaan Tarttoon todennäköisesti marraskuussa kun menemme TIAS-porukalla suunnittelemaan kollegiumin toimintaa. Toivottavasti silloin tarjoutuu tilaisuus jatkaa kaupunkiin tutustumista. Kaupungin museota ainakin kovasti suositeltiin, ja Werner-kahvilassa pitäisi kuulemma ehdottomasti käydä. Ensi kerralla aion käydä tutustumassa myös yliopiston kirjastoon. Eniten minua kuitenkin puhuttelivat Tarton suuret, vehreät puistot, maahan tippuilevat tammenterhot ja rapistuneen puutalokaupungin rappioromantiikka. Tarton mittakaava on inhimillinen, talot eivät ainakaan keskustassa ole korkeita. Monivärisiä puutaloja ympäröivät suuret pihat, ikkunoilla on pelargonioita ja kissoja, pyykki kuivuu ulkona narussa. Tartossa on myös vilkas kulttuurielämä ja opiskelijat vastaavat kaupungin elävyydestä.

Paluumatkalla päätin kulkea Tartosta Tallinnaan junalla. Jouduin perhesyistä palaamaan jo perjantaina, ja jälkiviisaasti klo 15.15 perjantai-iltapäivänä lähtevä juna ei ollut paras valinta. Kakkosluokan junalipuilla ei ole merkittäviä paikkoja, ja koska juna oli tupaten täynnä, jouduin seisomaan (tai istumaan laukkuni päällä) yli kahden tunnin matkan Tallinnaan, vieläpä 25 asteen helteessä. Kannattaa siis investoida muutama euro lisää ykkösluokan junalippuun ja varmistaa itselleen istumapaikka. Juna- ja bussilippujen ostaminen Virossa sujuu kätevästi netissä ja matkapuhelimella, ja lipun voi näyttää puhelimen ruudulta.

Olen matkailut Virossa hyvin vähän, Tallinnassa vuosia sitten ja Tartossa en koskaan aikaisemmin. Häpeäkseni huomasin mennessäni, että en osaa sanoa viroksi edes kiitos! Koska tuntui ylimieliseltä olettaa, että virolaiset osaisivat suomea sen enempää kuin minä viroa, asioin sitten englanniksi. Vaikka kummalliselta tuntui sekin – sukulaiskansoja kun ollaan. Ennen seuraavaa Tarton visiittiä aion opiskella hiukan viron sanastoa, jotta osaan sentään sanoa kiitos ja hei.